

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Vindicatio Augustanae Confessionis ab impactis ipsi, a
Roberto Cardinale Bellarmino, per summam iniuriam,
libello cui iudicii de formula concordiae titulum fecit,
viginti & duobus mendaciis**

**Titius, Gerhard
Besecenius, Stephan
Helmestadi[i], 1656**

Mendacium X.

[urn:nbn:de:bsz:31-67740](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67740)

mus. Quanquam, si Innocentij, Bernardini, Laurentij Justiniani, & similium ad quos Bellarm. provocat homilias quis attentius evolvere velit, res ipsa docebit, plures ne ad observanda Decalogi præcepta exhortationes ex complectantur, quàm de miraculis monachorum, apparitionibus animarum, statu purgatorij, profundendis in ociosos monachorum ordines elemosynis sermones cœdant.

MENDACIVM X.

Artic. XXI. Conf. hæc habentur: *Hac ferè summa est doctrina apud nos, in quâ cerni potest nihil inesse, quod discrepet à scripturis, vel ab ecclesiâ catholicâ, vel ab ecclesiâ Romanâ, quatenus ex scriptoribus nota est.* Ad hoc mendacium convincendum, (Bellarm. verba sunt) non erit opus, ut extrâ articulum istum vigesimum primum egrediamur. Hic enim asserunt *non esse à sanctis auxilium petendum*, eò quod unus sit intercessor Christus. In quo (pergit Cardinalis) manifestè dissentiunt à scripturis, ab ecclesiâ Catholicâ, & ab ecclesiâ Romanâ. Et statim distinguit inter mediatorem redemptionis, & intercessionis. Priori modo sumptum, unum Christum mediatorem esse ait; unum autem tantum mediatorem ratione supplicationis esse, non modo scripturam non dicere, sed etiam ita dicentibus apertè contradicere. Quam in rem citat dicta quædam scripturæ, perperam intellecta, quædam nihil ad rem facientia; quæ scilicet memorent quomodo vivi vivos ut pro se intercederent, compellaverint; dicta item Patrum quorundam, & exempla nonnulla veteris è quarto seculo ecclesiæ, tum concludit; Viderint ergò, qui negant sanctos esse orandos, an ab ecclesiâ Catholicâ non dissentiant. Jam ab ecclesiâ Romanâ in specie, etiam quatenus ex scriptoribus nota est, pariter nos dissentire, ex

Leone

Leone & Prudentio dicit esse notissimum, quorum loca 35
affert, addito sub finem horribili epiphonemate. Quale,,
verò & quàm impudens mendacium est hujus Confessionis! nem-
pe id, cuius eam accusaverat. — Neque verò hoc unum est,
in quo discrepat Augustana Confessio à Confessione catholice &
Romana ecclesie. Nam nec de ipsâ ecclesiâ, nec de peccato Ori-
ginis, nec de justificatione, nec de sacramento eucharistie, nec de
aliis sacramentis consensus est, sed unum sufficebat ad mendaci-
um detegendum.

Resp. ut rectè intelligatur quid sibi voluerint Con-
fessores nostri, quando in Confessione posuerunt *scriptu-
ram non docere sanctos esse invocandos* (quæ verba omittit
Bellarminus) seu petere auxilium à sanctis, afferimus huc di-
scursum τὸ τῶν θεολόγων τῶν ἐρεθιδόξων Φωσφόρος Johannis Ger-
hardi Loc. Com. de Morte §. 377: *Non est questio de nudâ* fol. 63r. edit
len. in 4to.
*sanctorum compellatione, quâ sancti moneantur & invitentur, ut
pro ecclesiâ in terris adhuc militante, orent, quomodo à piis in
his terris viventibus, vel coram vel per literas petimus, ut pro
nobis apud Deum intercedant, suas preces nostris jungant, iis-
demque salutem nostram fideliter commendent, quam vivorum
compellationem quidam in significatione perquam latâ, impropriâ
& scripturis inusitatâ, invocationem appellant. Dico latâ &
impropriâ, quia invocare Deum, propriè est religioso cordis affe-
ctu eum sibi in auxilium, imò in cor suum vocare, ut pij veteres
testantur, Hieron. vel potius Beda in Proverb. libr. 1, cap. 2. Au-
gust. libr. 1, Conf. Cap. 2. id quod de sanctis dici nequit. Dico
scripturis inusitata, quia verbum invocandi nusquam pro viven-
tium compellatione accipitur, nisi forte quis huc referat locum
Esai. 34, vers. 12. Regem potius invocabunt, ubi tamen in malam
partem accipitur.) Quamvis enim nec hanc sanctorum defun-
ctorum compellationem, simpliciter probemus, cum illi non ampli-
us ut sancti in terris adhuc viventes, rebus nostris intersint, nec*

de tali compellatione defunctorum sanctorum preceptum vel promissum vel probatum exemplum exstet, cumque periculum subsit, ne ex tali compellatione absentium, ad religiosam eorundem invocationem fiat progressus, tamen **EX PRAXI ET CONFessione PONTIFICIORVM** constat, eos non esse tali sanctorum compellatione contentos, sed religiosè & suppliciter eosdem invocare, cultum adorationis ipsis tribuere, ad eorum non tantum intercessionem, sed etiam merita, opem & auxilium confugere, in ipsos spem & fiduciam cordis sui collocare, ipsis vovere, per ipsos jurare, beneficiorum corporalium & spiritualium datores constituere, altaribus, Missis, feriis, peregrinationibus &c. colere ut ex antitheseos Pontificia descriptione inferius patebit.

Ex his apparebit attento Lectori (1.) Bellarminum litus arare, quando profert exempla ex scripturis, in quibus vivi vivos, ut pro se ad Deum orarent, compellasse leguntur (2.) Nos ne quidem compellationem sanctorum defunctorum ad hoc, ut pro nobis intercedant, ex causis statim simul allatis, admodum probare (3.) controversiam tamen peculiatiter de eâ invocatione, quam Pontificij & libris publicè, etiam cum approbatione superiorum editis, & in quotidiana suorum hominum praxi oculis nostris objiciant, inter nos ipsosque agitari. *Quando de invocatione sanctorum disputatur, non est questio, an sancti sint honorandi?-- Sed de invocatione sanctorum QVALIS in ecclesia Pontificia usitata est, controversia est,* ait Chemnitius Exam. Concil. Trid. titulo. *De Veneratione sanctorum,* in fine.

Tantum verò abest, foedissimam illam doctrinam, & abominandam ac prorsus idololatricam praxin Pontificiam, qualem Gerhardus ex re & vero paulò ante indicabat, primis vetustæ ecclesiæ seculis auditam & receptam fuisse, ut nostri Doctores nihil dubitent validi argumenti loco

loco Pontificijs hoc inter alia opponere, cum vera & Deo grata invocatio, unanimi primitiva, temporibus Apostolicis vicine ecclesie consensu ac suffragio gaudeat, sanctorum autem invocatio illa Papistica consensu illo destituatur, non posse esse veram & Deo gratam invocationem; sicut rursus argumentatur Gerhardus, Loc. Com. de Morte §. 425, initio. Cujus verba, quibus citatam periodum finit, audire porrò plane operæ hic fuerit pretium. *Primitiva ecclesie, Apostolis vicine, hunc cultum ignotum fuisse, Pontificij partim expresse, partim tacite fatentur. Jacobus Faber Stapulensis Prefat. in Evangelia: Utinam credendi forma à primitivâ peteretur ecclesiâ, quæ tot martyres Christo consecravit, quæ nullum scopum præter Christum habuit, nulli cultum præterquam uni trinoque Deo impendit. Censura Colonienfis pag. 209, fatetur, cultum hunc in ecclesiâ non esse antiquiorem annis mille ducentis, quo ipso agnoscit, tres annorum Centurias à nato Christo effluxisse, antequam cultus sanctorum in ecclesiâ innotesceret. Lindanus in tabb. analyticis in primâ acie collocat Cyprianum, qui tertio post Christum natum seculo vixit. Durandus ration. divinor. officiorum Cap. 38. fatetur, quod ecclesia post tempus B. Sylvestri sanctorum Confessorum memoriam venerari cepit. Vixit autem Sylvester tertio post Christum natum seculo. Adcò scilicet exploratum fuit magno illi nostro Chemnitio, Exam. Concil. Trid. part. III. de Invocat. sanctor. titulo: Historia de Origine Invocat. sanctorum fol. 321. edit. Frat. cof. in 8vo maj. ecclesiam primis, optimis & sincerissimis temporibus, per annos ducentos invocationem sanctorum ignoravisse. Sed pertexat sermonem suum doctissimus Gerhardus. Bellarminus de sanctor. beatitud. Cap. 19, Cyprianum prætermittit, agnoscens in genuinis ejus scriptis nullum hujus dogmatis exstare vestigium. Adducti quidem dicta antiquiorum, ut Dionysij Areopagite, Irenæi & deinceps Athanasij*

38 *nasij, sed ea partim ex Ψευδemyeσφois scriptis petita, partim in peregrinum sensum esse detorta, suo loco ostendemus. Idque postmodum hoc ipso Tomo VIII, p. 458, diligenter & iustâ prolixitate facit, profligatâ illa acie, quam Bellarminus ex testimonio Græcorum & Latinorum Patrum è primis & purissimis seculis in speciem evocatorum Libro 1. de sanctor. Beatitud. Cap. XIX. ordine instruxerat. Lector locum ipsum Gerhardi, magnâ suâ cum utilitate introspiciet.*

Iam ad rem redeundo; Si prisca Catholica ecclesia non deprehenditur sanctos invocasse, modo quo Pontificij factitant, utique (1.) nec Romana aurei illius ævi ecclesia idem facere instituerit, & potuisset Bellarminus prolata Leonis & Prudentij testimonia domi continere. Sufficit enim nobis aliquo, & meliore quidem tempore Romanam ecclesiam cum nostra in eo convenisse, quod superstitiosâ illâ sanctorum invocatione caruerit (2.) Bellarminus hoc ipso exemplo *invocationis sanctorum* non tantum Confessionem, dicentem se nihil afferre *quod discreparet à Catholicâ ecclesia, vel etiam ab ipsâ Romanâ, quatenus ex scriptoribus est nota* nullius mendacij convicit, sed semet ipsum potius suosque complices, de perpetuo Patrum pro suis dogmatibus militante consensu nunquam non gloriantes, turpi mendacio obstrinxit, in manifesta insuper ficophantiâ à Gerhardo multoties ibi deprehensus (3.) Si Bellarminus existimavit, sufficere ad *detegendum* quod ille vocat *mendacium*, nempe quando Confessio dicit, in articulis suis *nihil esse quod discrepet à scripturis, vel ab ecclesiâ Catholicâ &c.* unum saltem aliquod exemplum in contrarium afferre: sufficet quoque nobis, si unum & alterum protulerimus exemplum, in quo Papistas à sensu priscae ecclesiae deviare manifestum sit, ad *detegendum*
Catho-

Catholicum ipsorum mendacium, sese perpetuò & in omnibus consentire cum primitiva illâ ecclesiâ. 39

Definit Concilium Tridentinum Sess. VII. Can. I. *si quis dixerit, sacramenta nova legis — esse plura vel pauciora quam septem, anathema sit.* Definit eadem Synodus Sess. XXI, Cap. I, per verba Christi: *Hoc facite in meam commemorationem, in ultimâ cœnâ prolata, Dominum corpus & sanguinem suum sacerdotibus ut offerrent præcepisse, idque ita semper ecclesiam Catholicam intellexisse & docuisse.* Iam audiant de primo illo Gabriele Vasquez, inter Iesuitas celebre nomen. *Patrum testimonis hoc confirmare, quod VII. præcisè sint sacramenta, supervacaneum est, quia nullus eorum de numero speciatim quicquam definiuit.* Audiant de altero Guilielmo suo Estio, Academiae Duacena Professore ^{n. 3. disp. 139. Cap. I.} *primarium & Cancellarium, in Quartum sententiarum* ^{Disp. XII. §. II.} *commentantem. Quòd nonnulli Neoterici (ipsi cum primis Tridentini) vim faciendam putant in verbo FACITE, quasi idem sit quod sacrificate, eò quod facere pro sacrificare tum in prophantis autoribus, tum in sacris literis interdum positum reperitur, nobis parum solidum videtur, NEC APUD VETÈRES INTERPRETES HÆC EXPOSITIO UNQUAM REPERITVR, nec sanè proposito convenit &c.* Hæc ita tam ingenuè Estius, oblitus credo Bellarminiani effati, *vocem Concilij Tridentini ecclesie catholicae vocem esse* Lib. I. de Grat. & Liber. Arbitr. Cap. XIII, Col. 705, *cujus adeò decretis, catholici omnes ingenia sua atque judicia spontè subjiciant.* Lib. III. de Iustific. Cap. III. Col. 950. Sufficiant interim, duo hæc manifestissima exempla, revincendæ Papistarum jactantia, de primitivæ semper & utique pro suis dogmatibus militantis ecclesiæ consensu.

Accusationi quam in fine affluit Bellarminus, ac si Confessione, *nec de ecclesiâ, nec de Peccato Originis, nec de justificatione,*

40. *catione, nec de sacramento eucharistia &c. cum veteri catho-
lica, aut etiam Romanâ veteri ecclesiâ conveniret, Apo-
logia ubi de singulis illis doctrinis pertractat, satisfacere
abunde poterit.*

MENDACIUM XI.

Artic. Conf. eod. *Apud nos magnâ ex parte veteres ritus
diligenter observantur falsa enim calumnia est, quod omnes cere-
monia, omnia vetera instituta in ecclesiis nostris aboleantur.*
Quale sit hoc mendacium, ait Bellarminus, nullo negotio
intelligit, qui conferre voluerit cum præsentis statu eccle-
siarum Protestantium ea, quæ de ritibus ecclesiæ scripta
reliquerunt Tertullianus, Basilius, Epiphanius, Augusti-
nus, alijque scriptores. Et ilicò subjicit ingentem cumu-
lum variorum rituum, interque illos *jejunium quadragesima,
arctiorem abstinenciam in sacrâ hebdomada (quorum utrum-
que Pontificij gulones egregiè observant!) memoriam defun-
ctorum in precibus, varia monachorum instituta --- aquam mi-
scendo vino in sacro calice -- delectum ciborum, votum virginita-
tis, paupertatis, peregrinationes ad loca sanctorum.* Concludit,
*hec & similia non modo à Lutheranis non servantur, sed irri-
dentur, & tamen in Confessione dicere audent, veteres ritus à se
diligenter servari, & falsam esse calumniam quod omnia veterum
instituta, atque omne sferè ceremonias abolerint.*

Resp. Bellarminum oculorum suffusione laborasse,
ut non viderit Confessionem non dicere simpliciter, ut il-
le in fine accusationis suæ citat *Veteres ritus à se diligenter
servari, sed cum adjunctâ modificatione affirmare, magna ex
parte ritus ejusmodi apud suos servari, nec omnes ceremonias
omnia vetera instituta abolita esse.* Quod quidem verum esse
deprehendent omnes, qui ritus ecclesiarum nostrarum,
Agendis quæ vocant ecclesiasticis contentos & propofi-
tos,